REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 71

Jäsentiedote 1/2015

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 71, 1/2015, helmikuu
Numeron 72 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.4.2015 mennessä

Päätoimittaja
Pertti Rannikko
pertti.rannikko@uef.fi
puh. (013) 717422
Huhtilammentie 945, 82160 Oskola

Toimittajat
Valentina Afanassieva
Ville Pänttönen
Asko Saarelainen

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset
Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehiskuja 3, 80140 Joensuu,
gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 20 €, ainaisjäsenmaksu 200 €, kannatusjäsenmaksu 100 €, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 €.
Seuran pankkitili: Op Polvijärvi FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: *Lentieran talvista kylämaisemaa kahden vuoden takaa. Repolaisen tässä numerossa kerrotaan sekä Lentieran nykytilanteesta että kylästä kotoisin olleen Paavo Höttösen kohtalosta yli 90 vuotta sitten (kuva Asko Saarelainen)*

Repolassa vietettiin lumipäivää

Repolan koulun ylimmän eli 11. luokan oppilaiden aloitteesta vietettiin Repolassa tammikuun lopussa kansainvälistä lumipäivää. Oppilaat järjestivät itse ohjelman ja ohjasivat alakoululaisten lumileikkejä. Päivän aikana hiihdettiin sekä kilpailtiin siitä, kuka heittää lumipallon pisimmälle. Lumesta tehtiin erilaisia rakennelmia ja lumiukkoja. Oli myös mäenlaskua perinteisillä kelkoilla ja moderneilla lasketteluvälineillä, joita repolalaiset kutsuivat ”vatruskoiksi”.

Riemu oli ylimmillään jo pelkästä kieriskelystä pehmeässä lumessa ja piileskelemisestä lumikasojen takana. Yhteinen mielipide oli, että ihanaa, että joku keksi tällaisen päivän, joita pitää järjestää lisää!

Kuvat: Sergei Regin

”Vatruska”

Repolan joulukuusi oli samalla kentällä, jossa vietetään kesällä kyläjuhlia

”Kaupan kaivo” -veistos uuteen ympäristöön Lieksassa

Lieksan keskustassa sijaitseva pronssiveistos ”Kaupan kaivo” siirrettiin viime syksynä uuteen ympäristöön. Vuonna 1967 paljastettu pronssiveistos on kunnianosoitus Lieksan yksityisen kaupan ja rajakaupan perinteille. Veistoksen tilasi kuvanveistäjä Taisto Martiskaiselta Maurojen repolalainen kauppiassuku juhlistaakseen omistamansa Lieksan Kauppa Osakeyhtiön 75-vuotista toimintaa.

”Kaupan kaivo” -veistos edustaa Martiskaisen 1960-luvun tuotannolle ominaista figuratiivista linjaa ja on Lieksan merkittävämpiä julkisia veistoksia. Veistos siirrettiin alkuperäiseltä paikaltaan Pielisentien toiselle puolelle Lieksan Liike- ja Kulttuurikeskuksen eteen. Siirron taustana oli kaupungin omistukseen siirtyneen arvokkaan teoksen saaminen paremmin esille. Edellisessä sijoituspaikassa se oli liikerakentamisen seurauksena jäänyt rakennuksen sisäänkäynnin kattorakenteen alle.

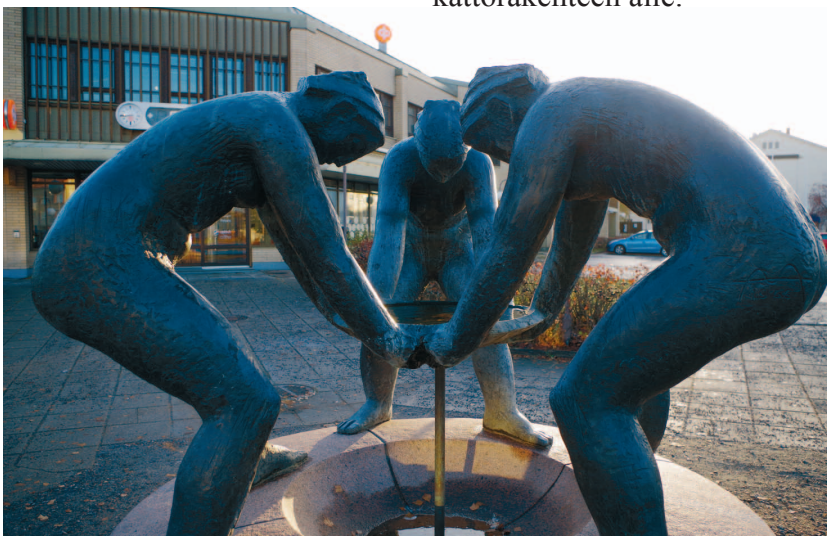

”Kaupan kaivo” -veistos uudella paikallaan Lieksan Liike- ja Kulttuurikeskuksen edessä (kuva Asko Saarelainen)

Yhteistyön symboli

Ajatus muistomerkistä oli ollut yhtiön johdon mielessä jo 1950-luvulta alkaen. Lieksan Kauppa Osakeyhtiön johtokunta lahjoitti suihkukaivohankkeen pohjarahaston 60-vuotisen toiminnan merkeissä elokuussa 1952. Aloitteen teki yhtiön silloinen toimitusjohtaja, kauppaneuvos Nikolai Mauro.

Veistoksen paljastusjuhlassa syyskuussa 1967 pitämässään puheessa yhtiön myyntijohtaja Esko Boxberg luonnehti veistosta Mauron perheen yhteistyön symboliksi, koska kaikki sisarukset olivat työskennelleet koko ikänsä yhtiön palveluksessa.

”Näemme veistoksen ihmishahmossa lämpimän tulkinnan siitä yhteistyöstä, jota on tarvittu 75 vuotta täyttävän Lieksan Kauppa Osakeyhtiön menestyksellisessä toiminnassa”, totesi Boxberg. Yhteistyön hedelmänä joku hippu on jäänyt myös vaskoolin pohjalle.

Kuvanveistäjä Taisto Martiskaisen mukaan veistoksen voidaan nähdä symboloivan rahan virtaamista liike-elämässä. Kuten kolmen naisen käsisään pitämästä vadista vesi virtaa altaaseen, kaupankäynnissäkin suuri osa virrasta palaa alkulähteelleen.

Veistäjä korosti kuitenkin, että hänelle veistoksellinen idea on ollut tärkein: plastinen liike, linja ja muoto. Paljastustilaisuuden jälkeen Lieksan uutta veistosta ihailtiin, mutta alastomia naisia kuvaava teos herätti myös humoristisia ja huolestuneita mielenilmauksia.

Repolan lahja Lieksan liike-elämälle

Lieksan Kauppa Osakeyhtiön juuret juontavat Lieksassa vuoteen 1892, jolloin Repolan Koropin kylästä kotoisin ollut Wasili Maurojeff (myöhemmin Mauro) avasi paikkakunnalla pienen kauppapuodin. Ennen Lieksaan asettumistaan Mauro ehti kierrellä laukkukauppiaana Pohjois-Karjalan lisäksi Viipurissa ja Pietarissa saakka. Mauro tutustui lieksalaisiin kauppiaisiin jo nuoruudessaan, sillä talvitie Lieksasta Repolaan kulki järviä ja maita pitkin Koropin kautta.

Mauri keskittyi alusta alkaen tukkukauppaan ja hän osti suuret määrät turkiksia ja riistaa muualle myytäväksi. Tuottoisat liikesuhteet näkyivät kaupan ulkoisena vaurastumisena. Vuonna 1906 Mauro osti Pielisentien varrella olevan liiketalon (10−12) ja vuonna 1919 liike muutettiin osakeyhtiöksi. Lieksan Kauppa Osakeyhtiö sai tukkukauppaoikeuden Lieksan kauppalan perustamisen aikaan vuonna 1936.

1950-luvun puolivälissä Kauppayhtiön palveluksessa oli noin 170 henkilöä ja liikkeellä oli toimipaikkoja ympäri pitäjää. Merkittävän osan kauppayhtiön toiminnas-

ta muodosti tuolloin metsätöiden muonitus.

Lieksan Kauppa Osakeyhtiö säilyi perheyhtiönä vuoteen 1980, jolloin se myytiin Tukkukauppojen Oy:lle.

Repolasta lähtöisin olevat kauppiaat ovat tehneet mittavan päivätyön Lieksan liike-elämässä ja yhteiskunnallisissa toimissa. Heidän kauppiasuransa kartoittaminen ansaitsisi oman historiansa. Se toisi merkittävän lisän myös paikkakunnan moniarvoisen kulttuuriperinnön tuntemiseen.

Kuvanveistäjä Taisto Martiskainen viimeistelemässä ”Kaupan kaivo” -veistosta Jalasjärvellä (kuva Joensuun taidemuseossa olevasta Taisto Martiskaisen arkistosta)

Nuori mestari ja merkittävät muistomerkit

Suojärven Vegaruksen kylässä jatkosodan aikana syntynyt Taisto Martiskainen (1943−1982) oli yksi maamme 1960- ja 1970-lukujen tunnetuimpia kuvanveistäjiä. Lapsuus- ja nuoruusvuotensa Taisto vietti sisaruksineen Lieksan Märäjälahden rannalla.

Jo opiskeluaikanaan Martiskainen kilpaili tasaveroisesti tunnettujen veistäjien kanssa. Martiskaisen ensimmäinen julkinen veistos on vuonna 1963 Joensuun keskustaan pystytetty ”Kanavatyttö”.

Nuoren kuvanveistäjän ura nousi komeaan lentoon. 25-vuotiaana Martiskainen oli jo pystyttänyt puolen tusinaa julkista veistosta. Keväällä 1968 Martiskaisen kuukauden sisällä voittamat Vuoden 1918 kansalaissodan muistomerkkikilpailu ja Imatran Immen -kutsukilpailu vakiinnuttivat hänen asemansa yhtenä aikansa tunnetuimpana ja menestyneimpänä kuvanveistäjänä. Kansalaissodan muistomerkki ”Crescento” paljastettiin Helsingissä vuonna 1970. Teos on Martiskaisen yhteiskunnallisesti merkittävin työ.

Martiskaisen teokset puhuvat vahvaa kieltä täydesti eletystä taiteilijaelämästä. Kun Martiskainen 39-vuotiaana kuoli Leppävirralla, oli ensimmäisestä veistoskilpailun voitosta ehtinyt kulua jo yli kaksi vuosikymmentä. Hän oli tehnyt kokonaisen elämäntyön tultuaan siihen ikään, jossa monen muun ura vasta alkaa.

Asko Saarelainen

Lentiera – eristetty rajakylä

Kevään 2012 numerossa (Repolainen 60) julkaisimme laajahkon reportaasin Lentieran kylästä. Kylää uhkasi metsätöiden loppuminen, kun puunkorjuuyritys oli irtisanonut kaikki työntekijänsä. Repola-seuran viime kesän matkalla emme Lentieraan asti päässeet, mutta saimme kuitenkin tietoja eristetyn kylän tämän hetkisestä tilanteesta.

Rajavyöhykkeen saartama kylä

Ajattelin viime heinäkuun Repolan matkan yhteydessä tavata Lentieran puukorjuuyrityksen eläkkeellä olevan varajohtajan Anatoli Retukovin sekä pistäytyä Kiimanvaaraassa kesäänsä viettävän Viktor Kiriloffin luona. Sen vuoksi tiedustelinkin jo ennen matkalle lähtöä, löytyisikö Repolasta joku autonomistaja kyytimieheksi. Pyyntöni näytti Repolassa levinneen laajalle, sillä heti bussista ulos astuttuamme vanha tuttu rajamies Volodja tuli tiedustelemaan minulta rajavyöhykelupaa. Repolasta ja Kiimanvarasta poiketen Lentieran kylä sijaitsee rajavyöhykkeellä, jossa vierailuun tarvitaan erillinen lupa.

Tilanne oli toinen useita vuosia sen jälkeen, kun Venäjän valtio 1990-luvulla supisti huomattavasti rajavyöhykettä Karjalassa. Yli kymmenen vuoden ajan saattoivat repolaseuralaiset käydä ilman rajavyöhykelupaa tutustumassa sukunsa vanhoin asuinpaikkoihin lähellä rajaa sijaitsevissa kylissä, Lentieran lisäksi esimerkiksi Kolvasjärvellä ja Koropissa. Vuosina 2006–2007 rajavyöhykettä taas laajennettiin ja monien asumattomien kylien ohella rajavyöhykkeen sisään jäi yllättäen myös Lentiera. Repolasta etelään ajettaessa rajavyöhyke alkaa muutama kilometri ennen Lentieraa ja päättyy miltei heti kylän jälkeen. Se katkaisee pääsyn kylään molemmista suunnista ja on eristänyt kylän muusta maailmasta, sillä rajavyöhykeluvan tarvitsevat ulkomaalaisten lisäksi myös muualla asuvat venäläiset.

Kun marraskuussa 2008 kävin ensimmäisen kerran Lentierassa, en ollut tietoinen rajavyöhykeluvan tarpeesta. Olin kylässä kaksi vuorokautta ilman, että kukaan tuli kyselemään lupia. Kun kävin toisen

Anatoli Retukov Lentieran lähimetsässä viime kesänä (kuva Markku Simanainen)

kerran Lentierassa maaliskuussa 2012 tuli rajamies heti kyselemään papereita, mutta silloin rajavyöhykelupa oli onneksi kunnossa. Sen hankkiminen oli ollut työlästä ja kesti pitkään, mutta onneksi ystävä Petroskoissa auttoi paperisodassa.

Jos aikomuksena viime heinäkuun matkalla olisi ollut käydä Lentierassa, ei siitä olisi tullut mitään ilman raajavyöhykelupaa. Soitin Repolasta Lentieraan Anatoli Retukoville, että hän tulisi seuraavana aamuna tapaamaan meitä rajavyöhykkeen ulkopuolelle, vyöhykkeen alkamismerkin kohdalle. Liikkeitämme ahkerasti valvoneet rajamiehet olivat heti Repolasta lähdettyämme kirjaamassa papereihinsa auton kyydissä olleiden nimet. Tapasimme Anatolin ja vanhat tuttavamme Lempi Šallievan tyttärineen metsän keskellä. Keskustelutuokio jäi kuitenkin lyhyeksi hyttysten pöristessä ympärillämme ja ihollamme. Paluumatkalla pysähdyimme tapaamassa Viktor Kiriloffia Kiimanvaarassa, jossa saatoimme juoda teetä ja keskustella kaikessa rauhassa, sillä kylä sijaitsi rajavyöhykkeen ulkopuolella.

Slava – nykyajan puunkaataja

Matkalla Kiimanvaarasta Repolaan pysähdyimme katselemaan tien laidassa olevaa Ponssen monitoimikonetta ja ajokonetta. Sen vieressä olevasta pienestä siirrettävästä parakista tuli ulos mies. Hän osasi jonkin verran suomea ja kertoi olevansa kyseisten koneiden kuljettaja Slava.

Slavan työnantaja on petroskoilainen yritys, jolla on Lentieran ympäristössä parhaillaan kolme koneketjua. Yrityksen neljäs koneketju on Sortavalan alueella. Slava tekee kahden viikon työjaksoja, jolloin yöpyy metsässä parakissa tai toisinaan ystävien luona Repolassa. Sen jälkeen hänellä on viikon vapaata, jolloin hän on vaimonsa ja kolmen lapsensa luona Petroskois-

Ajokone ja monitoimikone Repolan ja Kiimanvaaran välisen tien varrella viime kesänä (kuva Markku Simanainen)

sa. Hän on tehnyt tällä rytmillä jo neljä vuotta työtä Lentieran ja Repolan ympäristön metsissä.

Slava monitoimikoneineen ja liikkuvine elämäntapoineen on tyypillinen nyky-Karjalan metsissä työskentelevä puunkaataja. Metsätöitä eivät enää tee paikalliset vaan muualta tuleva, liikkuva työvoima.

Puunkorjuu siirtyy liikkuvalle työvoimalle

Vielä 20 vuotta sitten Lentieran ja Repolan metsissä harjoitettiin perinteistä neuvostomallista metsätaloutta. Puunkuljetusautot kuljettivat metsureiden kaatamat rungot kokonaisina metsistä rautatien varsilla sijaitseviin alavarastoihin. Siellä ne katkottiin, lajiteltiin ja lastattiin junaan kuljetettaviksi tehtaisiin ja sahoille.

Puunkorjuutapa alkoi muuttua, kun valtion omistamat metsätyökeskukset yksityistettiin. Uiton loppumisen hiljentämä puukauppa Suomeen virkosi uudelleen, kun Lentieran puunkorjuuyritys alkoi myydä vuonna 1995 puuta suomalaiselle Vapo Timberille. Vapo kuljetti rekoilla tukkipuut Inarin rajanylityspaikan kautta Lieksan ja Nurmeksen sahoilleen. Kuitupuut se myi Uimaharjun sellutehtaalle. Inarin raja-asema sijaitsee vain 20

kilometrin päästä Lentierasta ja 55 kilometrin päästä Lieksan keskustasta.

Vapon mukana Lentieran metsiin tulivat myös monitoimikoneet, jotka kaatoivat, katkoivat ja pätkivät puut metsässä. Kaikkia hakkuita ei kuitenkaan siirretty koneille, vaan metsurit kaatoivat edelleen puolet puista. Vuonna 2008 Lentieran puunkorjuuyritys sai uuden omistajan, kun osake-enemmistö siirtyi Venäjän suurimpiin metsäteollisuusyrityksiin kuuluvan Investlespromin omistukseen. Yhtiö oli pari vuotta aikaisemmin ostanut Segežan sellu- ja paperitehtaan, jonka puunhankintaa varten se hankki useita muitakin puunkorjuuyrityksiä. Yhtiö aloitti mittavan puunkorjuun uudistamishankkeen, jonka tavoitteena on siirtyä kokonaan skandinaaviseen teknologiaan ja korjuutapaan. Viimeinen vaihe oli siirtää puunkorjuu ulkopuolisten urakoitsijoiden tehtäväksi. Vuonna 2011 yhtiö luopui kokonaan omasta puunkorjuusta ja irtisanoi kaikki 130 metsätyöntekijäänsä.

Samoihin aikoihin omistajanvaihdoksen kanssa ajoittuivat myös Venäjän hallituksen päätökset nostaa roimasti ulkomaille viedyn raakapuun tullimaksuja. Puutullit romahduttivat puunviennin myös Inarin raja-asemalla, jonka kautta tuotu puumäärä laski muutamassa vuodessa 250 000 kuutiometristä 20 000:een.

Elpyykö puukauppa?

Kolme vuotta sitten Lentierassa käydessämme irtisanomiset olivat juuri tapahtuneet ja kyläläiset olivat epätietoisia kylän tulevaisuudesta. Vallitsevana näytti olevan käsitys, että puunkorjuu ei alueella onnistu ulkopuoliselta urakoitsijalta. Puita oli myös hankalaa kuljettaa huonoja teitä pitkin Segežaan. Lentieran puukorjuuyrityksen eläkkeellä oleva varajohtaja Anatoli Retukovin mukaan kannattavampaa olisi myydä puut Suomeen. Hän ennakoi kolme vuotta sitten, että puunkorjuuyritys voi hyvinkin pian saada uuden isännän, joka saa puukaupan luistamaa niin, että lentieralaisilla on taas työtä.

Viime kesänä Anatoli ei ollut enää yhtä optimistinen sen suhteen, että metsätyöt voisivat tuoda lentieralaisille vielä työtä. Puunkorjuu on siirtynyt pysyvästi ulkopuolisille urakoitsijoille, mutta nämä eivät näytä saavan sitä kunnolla toimimaan. Syrjäiselle rajaseudulle on vaikea saada pitkäaikaisia urakoitsijoita, sillä pitkät etäisyydet ja huonot tiet vaikeuttavat paitsi koneiden kuljetusta myös varaosien saantia. Vaikka korkeista puutulleista on luovuttu, ei puunmyynti ole sanottavasti lisääntynyt.

Myös suomalaiset puunostajat kertovat puunkorjuun ongelmista. Kysyntää Lentieran alueen puulle olisi, jos puunkorjuu saataisiin toi-

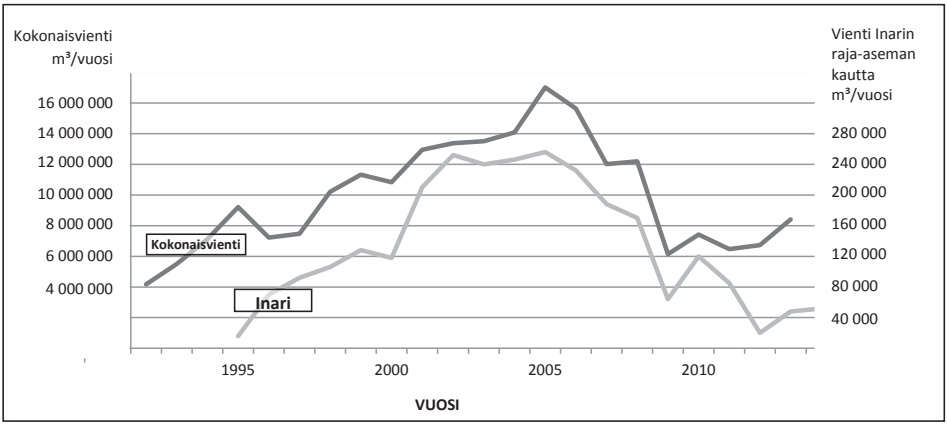

Pyöreän puun kokonaisvienti Venäjältä Suomeen sekä Inarin raja-aseman kautta tuodun puun määrät vuosina 1995–2014 (luvut saatu Pohjois-Karjalan rajavartiostosta, grafiikka Jarmo Kortelainen)

mimaan. Eri puumateriaaleille on nyt eri ostajat, joten sen suhteen ei olisi ongelmia. Havukuitu viedään Segežaan, tukkipuut Vapo Timberin Lieksan ja Nurmeksen sahoille sekä koivukuitu Stora-Enson sellutehtaalle Uimaharjuun. Taas asetetaan toiveita uuteen omistajaan, sillä Lentieran puunkorjuuyritys vaihtoi omistajaa viime syksynä. AFK Sistema -niminen holding yhtiö osti omistukseensa Segežan sellu- ja paperitehtaan ja siinä samassa myös alueen puunkorjuuyritykset.

Pertti Rannikko

Repola-seuran vuosikokous lauantaina 28.3. klo 13 Joensuussa Ortodoksisessa Kulttuurikeskuksessa.
Tarkemmat tiedot takakannessa.

Tervetuloa kaikki mukaan!

Repolan veriveljet – Paavo Höttönen ja Bobi Sivén

Repolan ja Porajärven palautus Neuvostoliitolle Tarton rauhan (14.10.1920) jälkeen oli järkytys näiden pitäjien asukkaille, jotka olivat vallankumouksen innostamina päättäneet liittyä Suomeen vuonna 1918. Näinä kohtalonvuosina Repolan nimismies Bobi Sivén ja repolalainen luutnantti Paavo Höttönen tekivät kaikkensa Repolan puolesta. He olivat sopineet veljesvalassa pysyvänsä Repolassa kaikissa olosuhteissa.

Bobi Sivén

Hans Håkon Christian ”Bobi” Sivén syntyi arvostettuun kulttuuriperheeseen Helsingissä 18.4.1899. Hänen äitinsä Siiri os. Blomstedt (s. 1871) oli maamme ensimmäisiä naisylioppilaita. Bobin isä, lääket. ja kir. tohtori Valter Osvald Sivén (s. 1868, k. 1918), oli Kammion sairaalan omistaja ja ylilääkäri. Hän oli aktiivinen vastarintaliikkeen edustaja ja jääkäriliikkeen kannattaja. Valter Sivénin vallankumouksellinen toiminta pakotti hänet tammikuussa 1917 maanpakoon Ruotsiin ja sieltä Saksaan Suomen jääkärijoukkueen lääkäriksi.

Bobin lapsuus ajoittui helmikuun manifestia seuranneeseen venäläisvastaisuuden ja aktiivisen isänmaallisuuden aikaan. Hän menestyi koulussa, liikkui innokkaasti luonnossa ja osallistui partiotoimintaan. Kenraalikuvernööri F.A. Seynin lakkautettua poliittisesti vaarallisena pitämänsä partioliikkeen vuonna 1911 sen toiminta jatkui maanalaisissa ryhmissä mm. ”Toimen Pojat” -partiossa. Bobin aktiivisuus palkittiin kutsumalla hänet Toimen Poikien kunniakansalaiseksi. Partiotoiminnan jälkeen Bobin tarmo kohdistui jääkäriaatteeseen ja suojeluskuntaan. Hän auttoi mahdollisuuksiensa mukaan vastarintaliikkeen toimintaa ja oli useita kertoja vaarassa joutua pidätetyksi.

Koulunkäynti Suomalaisessa Normaalilyseossa päättyi keväällä 1918, jolloin viimeisen luokan oppilaat julistettiin poikkeuksellisissa oloissa ylioppilaiksi ilman tutkintoa. Sivénin kodissa toukokuussa pidetyssä aktivistien ja Karjalan

Bobi Sivén (1899–1921)

ystävien ”Kauko-Karjalan” kokouksessa Bobi valittiin ryhmän toimihenkilöksi. Hän liittyi Toivo Kuisman kokoamaan 200 miehen retkikuntaan osallistuen mm. Vuokkiniemen taisteluun ja moniin tiedusteluretkiin 14.8.–21.11.1918. Kotiin palattuaan hän kirjoittautui yliopiston historiallis-kielitieteelliseen tiedekuntaan ja karjalaiseen osakuntaan. Puolen vuoden opiskelun jälkeen vuorossa oli Valkoisen Kaartin alokaskoulutus.

Asevelvollisuuden suorittaminen keskeytyi Sivénin tultua valituksi Repolan nimismieheksi. Ensimmäisenä virkatehtävänään hän joutui pidättämään suojeluskunnan paikallispäällikkö Paavo Höttösen epäiltynä yllytyksestä kahden bolševikin murhaan. Höttönen vapautettiin syyttömänä kahden viikon tutkintavankeuden jälkeen. Huolimatta ikävissä merkeissä alkaneesta tuttavuudesta miehet ystävystyivät ja toimivat läheisinä työtovereina.

Bobi Sivénissä yhdistyi isänmaallinen pyrkimys Suomen suvun yhdistämiseen ja romanttinen kuva Karjalasta. Luonteeltaan hän oli ystävällinen, ehdottoman rehellinen ja oikeudenmukainen. Hänelle oli ominaista rohkeus, poikkeuksellisen vahva aatteellisuus ja usko aktiiviseen toimintaan. Sivén oli synnynnäinen johtaja, olemukseltaan pitkä ja ryhdikäs.

Bobi Sivén ryhtyi tarmokkaasti kehittämään Repolan kunnallishallintoa ja elinkeinoelämää. Hallintoelimet uudistettiin, kouluja perustettiin, vähävaraisia autettiin ja maanviljelyä tehostettiin. Sivén saavutti nopeasti karjalaisten arvostuksen, vaikka Suomessa nuoren nimismiehen innokkuuteen suhtauduttiin epäluuloisesti. Muiden kiireiden ohessa hän ennätti keräämään runoja ja loitsuja muutamilta runonlaulajilta. Bobin äidin serkku, arkkitehti Yrjö Blomstedt (s.1871), oli ollut tunnettu karjalaisen kansanperinteen tutkija ja karelianisti, jonka matkat ulottuivat vuonna 1894 myös Repolaan.

Suomen ja Neuvostoliiton välillä käytyjen Tarton rauhanneuvottelujen edetessä Repolassa pidettiin 21.9.1920 Sivénin johdolla edustajakokous, jonka päätöslauselmassa vedottiin aiempaan yksimieliseen päätökseen Suomeen liittymisestä. Repolalaisten mielipiteellä ei ollut vaikutusta rauhanneuvotteluihin, joiden tuloksena Suomi myöntyi Repolan ja Porajärven luovuttamiseen Neuvostoliitolle. Sivén sai eron Repolan nimismiehen toimesta 12.11.1920 alkaen. Ulkoministeriö ehdotti hänelle Repolan ja Porajärven konsulin virkaa, mutta Sivén kieltäytyi. ”En katso voivani itse ruveta parsimaan sen politiikan tuloksia, jota olen vastustanut”. Hän oli vakaasti aktiivisen toiminnan kannalla.

31.12.1920 Sivén laski kunnantalon katolta Suomen lipun, jonka hän oli tuonut vuotta aiemmin nimismieheksi ryhtyessään. Saatuaan tiedon lähimmän työtoverinsa ia ystävänsä Paavo Höttösen kuolemasta 8.1.1921 Bobi Sivén menetti lopullisesti uskonsa Repolan vapauspyrkimyksiin. Kirjeessään Suomen ulkoministeri Rudolf Holstille hän kutsui Höttöstä Repolan poliittisen elämän selkärangaksi, joka on nyt katkennut. Hän totesi menetyksen olevan niin suuren, että se aiheuttaisi suunnanmuutoksen Repolan politiikassa. Sivén valvoi ystävänsä ruumiin äärellä tammikuun 11. ja 12 päivän välisen yön. Aamulla hän sai ulkoministeriön viestin, jossa häntä kehotettiin estämään kaikin keinoin repolalaisten ja porajärveläisten aseistautumista. Hänet velvoitettiin valvomaan, etteivät repolalaiset ryhdy mihinkään aseelliseen toimintaan Neuvosto-Venäjää vastaan.

Illalla klo 22.14 Sivénin työhuoneesta kuului laukaus. Hän oli päätynyt lopulliseen ratkaisuun. Bobi Sivénin arkku kuljetettiin rekikyydissä Lieksaan. Matka jatkui junalla Helsinkiin. Hietaniemen hautausmaalla pidetty siunaustilaisuus 21.1.1921 oli suuri isänmaallinen surujuhla. Viimeisten suomalaisten poistuttua Repolasta 13.2.1921 kunnantalon katolle nostettiin punalippu.

Paavo Höttönen

Repolan Lentieran kylässä asui 1800-luvun lopulla useita Höttösen (Gettojev) suvun jäseniä. Eräs heistä oli Repolan huomattavimpia miehiä, menestyvä kauppias Matti Simonpoika Höttönen. Matti suoritti asepalveluksensa komppanian kirjurina toimien sen jälkeen jonkin aikaa myös Repolan poliisina. Hän tuli Joensuuhun vuonna 1890 ja rakennutti talon Niskakatu 28:aan, johon perusti viinikaupan.

Höttösellä oli kauppapuoti myös asuntonsa yhteydessä Lentierassa, jossa hän asui ja kalasteli kesäisin. 1890-luvun venäläisvihan aikaan

Paavo Höttönen (1898–1921)

Suomessa ahdisteltiin ”laukkuryssiä” ja Matti joutui muutaman kerran kenraalikuvernööri Bobrikovin puheille. Tyttäriin kohdistuneen rasismin takia äkkipikaisuudestaan tunnettu Matti muutti perheineen Pietariin, josta perhe palasi takaisin Lentieraan. Perheen lapset Marie (s. 1886), Nadja (s. 1888), Nasti (s. 1889) aloittivat koulunkäynnin Lentierassa vuonna 1899. Nuorin lapsista Paavo oli vasta yksivuotias.

Matti Höttönen toimi kotikyläsään kaupankäynnin ohessa vuonna 1898 rakennuttamansa kirkon isäntänä ja koulun valvojana. Paavo Höttönen taisteli ensimmäisessä maailmansodassa Venäjän keisarillisen henkivartioväen joukoissa mm. Romaniassa, mutta pakeni Venäjän armeijasta. Hän osallistui kansalaissotaan komppanianpäällikkönä Antrean rintamalla ja suojeluskuntapäällikkönä Porajärven vapautuksessa vuonna 1919. Hän haavoittui taisteluissa useita kertoja lievästi.

Kansalaissodassa Höttönen palveli Joensuun komennuskunnassa retkeillen useita kertoja Repolan ja Porajärven rajoilla. Matkoillaan hän hankki tietoa bolševikkien toiminnasta mm. Repolan ja Petroskoin välillä käytyjä puhelinkeskusteluja seuraamalla.

Paavo Höttönen oli ensimmäisten joukossa ajamassa Repolan liittämistä Suomeen. Hän oli perustamassa ja johtamassa suojeluskuntaa Lentieran seudulla. Paavo Höttönen toimi sihteerinä kokouksessa 2–3.8.1918, jossa päätettiin Repolan liittymisestä Suomeen. Hänet valittiin lähetystöön, joka kävi esittämässä päätöksen Suomen hallitukselle 10.8.1918. Paavo Höttönen ja Pekka Kyöttinen kävivät sen jälkeen 12.8.1918 Helsingissä kreivi von der Goltzin luona pyytämässä Saksan tukea Itä-Karjalan Suomeen liittymiselle. Vuoden lopulla 26.12.1918 Höttönen oli Repolan lähetystön mukana esittämässä adressin Suomen valtionhoitajalle, kenraali G. Mannerheimille esittä-

en Repolan liittämistä erottamattomaksi osaksi Suomea.

Suomen hallituksen luvattua tehdä kaikkensa päätöksen toteuttamiseksi Repolassa järjestettiin uusi yleiskokous 31.8.1918 Höttösen toimiessa kirjurina. Kokouksessa päätettiin ilmoittaa Venäjän hallitukselle Repolan kunnan irtisanoutumisesta Venäjästä ja liittymisestä Suomeen 1. päivänä syyskuuta 1918 klo 24.00.

Puhdistettuaan Porajärven bolševikeista vuonna 1919 Höttönen käynnisti myös Porajärvellä suojeluskunnan. Porajärveltä Repolaan ratsastaessaan häntä vastaan tuli kerran kuusi aseistautunutta punaista. Hänellä oli parabellum vyöllään, mutta hän huomasi samalla unohtaneensa kiireessä panokset. Malttinsa säilyttäen hän karautti hevosensa laukkaan ja karjaisi ”Komppania, saartakaa vihollinen!”. Punaisten hölmistyttyä Höttönen hyökkäsi vihollisen päällikön kimppuun ja potkaisi tätä leukaan, hyökkäsi kimppuun ja väänsi aseen kädestä. Tämän jälkeen hän komensi kiväärein aseistetun ryhmän marssimaan edellään Porajärvelle kuuden virstan matkan. Aseeton Höttönen onnistui pidättämään kuusi Muurmannin legioonalaista, jotka olivat matkalla Suomeen.

Suomeen liittymisen jälkeen Repolan suojeluskuntaan kuului noin 200 henkeä. Useimmat olivat alkujaan liittyneet järjestöön saadakseen aseita ja panoksia metsästystarpeisiin. Paavo Höttösen tultua valituksi suojeluskunnan johtoon sen toiminta aktivoitui. Aloitettiin kokouksia, ampumaharjoituksia ja kilpailuja.

Tässäkin joukossa Höttönen oli arvostettu suorasukaisuutensa ja vaatimattomuutensa takia. Hän oli sotilas koko olemukseltaan, tanakkarakenteinen ja nopealiikkeinen. Höttönen kieltäytyi noudattamasta esimiehensä, Pohjois-Aunuksen suojeluskuntapäällikön määräyksiä pitäessään niitä epäoikeudenmukaisena.

Paavo Höttönen toimi kapinahankkeissa Repolan nimismies Sivénin oikeana kätenä. He laativat ns. karhunpesäsuunnitelman vuonna 1920. Tarton rauhanneuvottelujen lopputuloksen näyttäessä Repolan kannalta epäedulliselta he varautuivat aseelliseen vastarintaan. Lokakuun alussa Repolan toimikunta antoi Suomen kansalle julistuksen. Se totesi, että Suomella on oikeus kieltäytyä ottamasta Repolaa valtakuntansa yhteyteen, muttei oikeutta liittää sitä Neuvosto-Venäjään. Tukkipuun myyntituloilla hankittiin suuret määrät aseita, joilla oli tarkoitus puolustaa Repolaa keväällä 1921. Joulukuussa Lieksaan toimitettiin ensimmäiset 500 kivääriä ja 100.000 patruunaa. Aseet varastoitiin Repolan keskuskylään, Haukkasaareen, Omelieen ja Saarenpäähän. Osa piilotettiin

Lieksan ympäristöön.

Höttösellä oli yhteyksiä Krondstadtin matruuseihin, jotka suunnittelivat kapinaa. Uskottiin levottomuuksien laajenevan Neuvosto-Venäjällä. Höttösen arviot osoittautuivat myöhemmin oikeiksi, sillä helmi-maaliskuun vaihteessa 1921 alkoi Kronstadtissa sotilaskapina ja levottomuudet Sisä-Venäjällä.

Höttönen kirjoitti Sivénin sanelun mukaan 3.1.1921 Karjalan Sivistysseuran puheenjohtajalle: ”Aseellinen vastarinta – vaikka se ei johtaisikaan sotilaalliseen voittoon – on ainoa konkreettinen kansan tahdon ilmaisu ja ainoastaan siihen – eikä kokousten pöytäkirjoihin, kuten tähän asti – voidaan kansainvälisessä politiikassa vedota”.

Paavo Höttönen haavoittui vakavasti omasta aseesta lähteneeseen vahingonlaukaukseen suojeluskunnan joulujuhlassa Repolan kansakoululla 8.1.1921. Hän menehtyi verenvuotoon reessä 9.1.1921 matkalla Lieksaan sairaalaan.

Repolan kunnanhallituksen puheenjohtajan Pekka Kyöttisen mielestä Karjala menetti Paavo Höttösessä yhden parhaista pojistaan, jonka paikka oli vaikeasti täytettävissä. Kyöttinen muisteli Höttösen olleen valistuneen hyväsydämisen ihmisen, joka oli rehti toveri ja aulis köyhien veljien auttaja, joka usein vaatetti ja muonitti kaikki kylän pojat useiden viikkojen ajaksi.

Lähteet:

Hannes Sihvo: Karjalan löytäjät. Kirjayhtymä 1969.

Heikki Tarma: Karjalaiset kauppiaat Joensuussa 1920-luvulla. Joensuu 1996.

Heikki Tarma (toim.): Aunuksen Repola. Repola-Seura ry 2001.

Toivo Kaukoranta: Itä-Karjalan vapaudentie. Helsinki 1944.

Jussi Niinistö: Bobi Sivén – Karjalan puolesta. SKS 2001.

Heikki Palaskari
Kirjoittajan isä oli Paavo Höttösen pikkuserkku

Repola-seura ry:n vuosikertomus toimintakaudelta 1.3.2014–28.2.2015

1. Hallitus
Repola-seura ry:llä oli 29. toimikausi, jota toteutti Joensuussa 29.3.2014 pidetyssä vuosikokouksessa valittu hallitus. Hallitus on kokoontunut kolme kertaa ja pöytäkirjoihin on kirjattu yhteensä 47 §:ää. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Pertti Rannikko, varapuheenjohtajana Ville Pänttönen, taloudenhoitajana Tuula Kilpeläinen, jäsensihteerinä Päivi Kiiskinen, sihteerinä Lea Tserni-Puittinen ja varsinaisina jäseninä Valentina Afanassieva ja Asko Saarelainen. Käytännön toiminnasta ovat vastanneet hallituksen nimittämät Repolaisen toimituskunta, Repolan matkan järjestelytoimikunta ja nettisivuista vastaava työryhmä.

2. Jäsenistö
Toimikauden lopussa seurassa oli 122 vuosijäsentä ja 56 ainaisjäsentä, minkä lisäksi jäsenluettelossa on useita kymmeniä perhejäseniä. Toimintavuoden aikana seuraan liittyi 12 uutta vuosijäsentä. Jäsenistö asuu ympäri Suomea, mutta jonkinlaisia tihentymäalueita ovat Pohjois-Karjala ja Helsingin seutu.

3. Julkaisutoiminta
Jäsenlehti Repolaisesta julkaistiin toimikauden aikana neljä numeroa (numerot 68–71). Kutakin numeroa on painettu 210–220 kappaletta, minkä lisäksi se on ollut ilmestyttyään luettavissa myös seuran kotisivuilla. Paperiversiota postitettiin yhteistyökumppaneille rajantakaiseen Karjalaan 14 kappaletta ja Suomeen 7 kappaletta.

4. Muu toiminta
Seuran järjestämälle Repolan matkalle 11.–14.7.2014 osallistui 15 henkilöä. Hallituksen nimittämä toimituskunta aloitti Repola-aiheisen yleistajuisen kirjan suunnittelun ja rahoituksen hakemisen sen julkaisemiseksi.

5. Talous
Hallitus noudatti taloudenpidossa tiukkaa linjaa, sillä kulut kohdistuivat pääasiassa Repolaisen painatukseen ja postitukseen. Jäsenmaksujen ohella tuloja saatiin myymällä *Aunuksen Repola* -kirjaa tilikauden aikana 17 kappaletta. Tilikauden 1.1.–31.12.2014 ylijäämä oli tuloslaskelman mukaan 880,76 €. Tiliotteen mukaan tilin saldo 31.12.2014 Polvijärven OP:ssa oli 3 872,99 €.

REPOLA-SEURA R.Y.

Hallitus 1.3.2014 – 28.2.2015

Pertti Rannikko, *puheenjohtaja*, p. (013) 717422
Huhtilammentie 945, 82160 OSKOLA
pertti.rannikko@uef.fi

Ville Pänttönen, *varapuheenjohtaja*, gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*, gsm 050 520 4121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

Tuula Kilpeläinen, *taloudenhoitaja*, gsm 044 330 5529
Niemiskyläntie 51, 88900 KUHMO
tuula.kilpelainen@iki.fi

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*, gsm 050 511 6580
Kiehiskuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
Torikatu 3 D 25, 80110 JOENSUU
valafa@saunalahti.fi

Asko Saarelainen, gsm 040 104 4111
Korholantie 1, 81720 LIEKSA
asko.saarelainen@lieksa.fi

Vuosikokous 28.3.2015 klo 13 Joensuussa

Repola-seura ry:n vuosikokous pidetään lauantaina 28.3.2014 Joensuussa Ortodoksisessa Kulttuurikeskuksessa (Kauppakatu 44) klo 13 alkaen. Tilaisuuden aluksi Lieksan kansalaisopiston rehtori, FL Asko Saarelainen kertoo Repolan ja Lieksan rajakaupan eri vaiheista. Varsinainen vuosikokous alkaa noin klo 14. Esillä ovat sääntöjen 10. pykälän mukaiset asiat (mm. vuosikertomus, tilinpäätös, vastuuvapauden myöntäminen, toimintasuunnitelma, talousarvio ja hallituksen jäsenten valinta). Vuosikertomus on tämän lehden sivulla 18.

Tilaisuudessa on kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Heinäkuussa Repolaan

Repola-seura järjestää jälleen ensi kesänä matkan Repolaan. Matka-ajankohta on 10.–13. heinäkuuta. Pyydämme matkasta kiinnostuneita ilmoittautumaan alustavasti huhtikuun loppuun mennessä Pertti Rannikolle (yhteystiedot löytyvät edelliseltä sivulta).